

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Виржиния Живкова Иванова**

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор” в професионално направление 3.8 „Икономика”, докторска програма „Финанси“.

Автор на дисертационния труд: Севги Мерткан Осман, докторант от катедра „Финанси”, при Икономически университет-гр.Варна.

Тема на дисертационния труд: „Екологични детерминанти на банковия пърформанс“.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научно жури, съгласно заповед № РД – 06 -3297 от 21.12.2020 г. на Ректора на Икономически университет, гр.Варна.

I. Общо представяне на дисертационния труд.

Дисертационният труд съдържа 308 страници с приложенията, от които 206 страници е основния текст, 14 таблици и 13 фигура. Структурата на дисертационния труд е изградена от увод, три глави, заключение, използвана литература и приложения. Съдържанието на отделните глави е равномерно разпределено в под параграфи и следват така, избраното заглавие и област на разработване на дисертационния труд, Списъкът с използвана литература се състои от 380 заглавия на български и чужд език като доминират предимно чуждестранните. Библиографията е цитирана коректно с правилен научен апарат.

Не се установяват отклонения от нормите на научната и професионалната етика.

Авторефератът е изготвен съгласно изискванията и отразява основните части на дисертационния труд, приносите, изводите и обобщенията, както и публикациите на авторката.

II. Преценка на форма и съдържание на дисертационния труд.

Дисертационния труд е посветен на актуален проблем, а именно екологичните инвестиции на банките, връзката екология-банка, екологичната устойчивост и екологичния банков пърформанс. Още от увода става ясно, че докторантката е направила задълбочено изследване, проучила е

литературата, новостите, публикациите по тази тема в страната и чужбина и представя, че анализирания от нея научен проблем има възможности за научни и приложни приноси.

Формулирала е обекта, предмета и целта на изследване в дисертационния труд. На база на това е извела и задачите за постигане на целта.

В дисертационния труд се отстоява тезата, че екологичните детерминанти за устойчиво развитие са важен съставен елемент от принципите и политиките на съвременния банков бизнес и оказват влияние върху банковите пърформанс индикатори.

Структурата на дисертационния труд обхваща три глави като първа глава е въвеждаща с теоретичен характер, втора и трета глава най-силно открояват и доказват практикоприложния характер на дисертационния труд.

Високо оценявам:

- направения модифициран модел за оценка на екологичния пърформанс на банките;
- анализът на възможните въздействие на екологичния репортинг върху финансовите резултати на банките;
- емпиричното изследване на връзката „екологични детерминанти – банков пърформанс“, влиянието на тези детерминанти върху банковия пърформанс, използваните методи на анализ за доказване на авторите тези и изводи;
- не на последно място, предложените препоръки към мениджмънта на търговските банки в България за усъвършенстване на банковия пърформанс и екологичната устойчивост на банковата дейност.

Методологията на изследването е правилно представена и използвана.

На подходящи места в текста са организирани автори обобщения и изводи, които са онагледени с множество таблици, фигури и актуални статистически проучвания. Ясно са изразени авторите знания по изследвания проблем, представени и на практико-приложно ниво

В техническо, графично и стилово отношение дисертационния труд е представен на високо ниво. Отделните глави и подпараграфи са оформени съразмерно, в увода присъстват всички съставни части – актуалността на темата, обект, предмет, цел, задачи, методи на изследване, ограничения в изследването, структура на изследването и т.н. Заключение представя основните изводи и обобщения от изследването, както и постигнатите научни и приложни резултати.

Давам положителна оценка за формата и съдържанието на дисертационния труд, методологията на изследването и подробните приложения и статистически проучвания.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационното изследване.

Справката за приносите отразява коректно получените резултати от изследването с теоретичен, научно-приложен, методологичен и практически характер с общ брой 5, а именно:

1. Изведена е дефиниция на понятието „екологичен риск“ в банковата дейност и са изяснени предизвикателствата и възможностите пред устойчивото развитие на банките.

2. Систематизирани са ключови характеристики на репортига на екологичните рискове, които са позиционирани в интегралната рамка на риск-мениджмънта в банките.

3. Конструиран е модифициран модел за оценка на екологичния пърформанс в банките.

4. Осъществено е емпирично изследване и е оценен ефектът от влиянието на екологичните детерминанти върху пърформанс индикаторите на банките.

5. Формулирани са препоръки за подобряване на екологичния банков пърформанс в съответствие с визията за устойчиво развитие на банките.

Давам положителна оценка за научните и научно-приложни резултати и приноси на дисертационния труд, като откроявам като най-силни в полза на практиката и банковата сфера, направения модифициран модел за оценка на екологичния банков пърформанс, емпиричното изследване и формулираните автори препоръки към банките..

VI. Оценка на публикациите по дисертацията.

Авторката представя 4 самостоятелни публикации, които обхващат части на дисертационния труд. Публикации включват 2 статии и 2 доклада от научни конференции на български език.

Давам положителна оценка за публикациите на докторантката.

V. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

Нямам съществени критични бележки към дисертационния труд. Препоръчвам на докторантката да задълбочи и популяризира получените резултати в различни национални и международни научни изяви, както и да ги апробира успешно в българската и международна банкова сфера, в частта на зеленото банкиране, риск-мениджмънта и екологичния пърформанс на банките. Препоръчвам на докторантката да повишава и публикационната си активност на чужд език,

Поставям един въпрос към докторантката. В дисертационния труд извеждате, че „практиката на българските банки показва, че те изостават по отношение на оповестяването на екологичните си инициативи и отчитането на резултатите от опазването на околната среда“. Кои са причините за това?

VI. Оценка на автореферата.

Авторефератът дава достатъчно пълна представа за структурата, целите, задачите, съдържанието, резултатите и приносните моменти от проведеното изследване.

Оценявам положително така, представения автореферат.

VII. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Представеният дисертационния труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р. България, Правилника за неговото прилагане Правилника за организацията и провеждането на конкурси за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Икономически университет, гр.Варна.

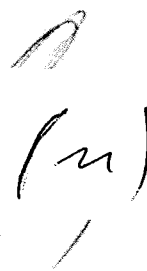
Това ми дава основание да дам положителна оценка на дисертационния труд и да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси“ на . Севги Мерткан Осман

20.01.2021 г.

Гр.Варна

Изготвил становището:

(доц. д-р Виржиния Иванова)

СТАНОВИЩЕ

**ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР”
ПО ОБЯВЕНА ПРОЦЕДУРА ОТ ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА****1. Обща информация**

Изготвил становището: проф. д.ик.н. Димитър Канев Канев, ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ - Варна

Основание за написване на становището: заповед РД-06-3297/21.12.2020 г. на Ректора на Икономически университет – Варна за назначаване на научно жури

Автор на дисертационния труд: СЕВГИ МЕРТКАН ОСМАН

Тема на дисертационния труд: ЕКОЛОГИЧНИ ДЕТЕРМИНАНТИ НА БАНКОВИЯ ПЪРФОРМАНС

2. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд е от 302 страници, от които 201 страници основен текст и 101 страници приложения. Изложението е структурирано в три глави, които съдържат 14 таблици и 13 фигури. Библиографията включва 380 източника (6 на кирилица и 374 на латиница). Литературата е цитирана в текста коректно, при прецизно спазване на утвърдените системи за цитиране. Има разминаване на общите характеристики с описанието в автореферата, но несъответствието е малко и с вероятно технически характер.

С тези свои количествени характеристики дисертацията отговаря на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България, специфичните изисквания на Икономически университет – Варна и установените норми.

3. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд и мнение относно коректността на автореферата на дисертацията

Структурата и съдържанието на дисертационния труд съответстват на изискванията по чл. 34, ал. 2 и ал. 3 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

1. Текстът съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дефинирано е понятието „екологичен риск“ в банковата дейност. Определено е мястото на екологичния риск като част от управлението на риска. Изведени са предизвикателствата и възможностите пред устойчивото развитие на банките. Направено е полезно и първо по рода си у нас емпирично изследване и е

оценена статистическата връзка между екологичните детерминанти и индикаторите за представянето на банките.

2. Дисертацията е във формата на монографичен ръкопис, отговарящ напълно и надхвърлящ утвърдените минимални изисквания за монография по обем, основание върху собствени проучвания, наличие на разгърната структура и библиография.
3. Докторантът демонстрира задълбочени теоретични знания и способност за осъществяване на самостоятелно научно изследване. Създаденият модифициран модел за оценка на екологичното представяне на банките е интересно и полезно. Проведеното статистическо изследване е коректно и разкрива добрата инструментална култура на автора.
4. Трудът предлага научно-приложно решение на реален практически проблем с обществена значимост. Екологичният риск е важен, макар и често пренебрегвана или подценявана от банките компонент на устойчивото развитие. Доказването на наличието на каузална връзка между показателите за екологичното и бизнес представянето на банките би било съществен стимул за това да се обърне по-голямо внимание на въпроса и възприемането от тях на модела на т.нар. „зелено“ банкиране.
5. Авторефератът правилно отразява основните положения на дисертацията. Съдържа и претенциите на автора за приноси. Структуриран е съгласно изискванията.
6. Основните резултати от изследването са публикувани във видими за научната общност издания. Сред представените публикации има две статии и два доклада от научни конференции. Всички са публикувани в страната в издания от Националния референтен списък на НАЦИД. С това са удовлетворени напълно МНИ по група показатели Г, заложи в Правилника за прилагане на ЗРАС. Въпреки че ЗРАС (чл. 25(5) позволява на ВУ да имат допълнителни изисквания единствено при конкурси за академични длъжности, ИУ – Варна има такива и за ОНС – „доктор“. Същите са заложи в чл. 35(1)4 на Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна. Публикациите по дисертацията задоволяват и заложените в този член норми, освен тази поне една от научните публикации е включена в индексирани, реферирани и оценявани списания. Предвид липсата на законово основание за подобно допълнително изискване считам, че изискванията към публикациите по дисертацията са изпълнени.
7. Моя проверка за съвпадения, извършена с продукта Strike Plagiarism, не откри плагиатство. Не съм получавал и сигнали за такова. Това ми дава основание да заключа, че дисертацията и материалите към нея са лично дело на автора.

4. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд.

Като цяло намирам, че приносите имат научно-приложен характер и са свързани с конкретно решение на тясно формулирана задача с непосредствена практическа приложимост и

оригинални моменти в избора на метод за изследване и разработване. Приемам повечето приноси, формулирани от автора. Имам резерви по отношения на оценката на ефектът от влиянието на екологичните детерминанти върху индикаторите за представянето на банките.

5. Критични бележки и препоръки

1. Основната ми критична бележка е свързана с отсъствието на теоретичен модел, който да изведе хипотезата за причинно-следствен характер на връзките между екологичното представяне и бизнес-резултатите. Авторът търси чрез статистически методи връзки между тях, но не отчита че наличието на връзки може да е случайно или да е в обратната каузалност. Положителната статистическата връзка между екологично и бизнес представяне сама по себе си не доказва, че по-доброто екологично представяне подобрява бизнес-резултатите. Възможно е да е обратното и вниманието към екология да не е причина, а да е следствие от успешните бизнес-показатели – банки с по-добри резултати в бизнеса да са по-загрижени за екологичните последици от своите действия.
2. Друга моя препоръка е в бъдеще публикациите на докторанта да бъдат насочвани към издания, включени в световните информационни системи за реферирание, индексирание и оценяване и по-специално към тези в Scopus e WOS.

6. Заключение

Гореизложеното ми позволява да направя извода, че дисертационният труд „ЕКОЛОГИЧНИ ДЕТЕРМИНАНТИ НА БАНКОВИЯ ПЪРФОРМАНС“ отговаря на условията за придобиване на научната степен „доктор“. Въз основа на това предлагам на уважаемото научно жури да присъди на СЕВГИ МЕРТКАН ОСМАН образователната и научна степен „доктор“.

Варна, 27 януари 2021 г.

Изготвил:

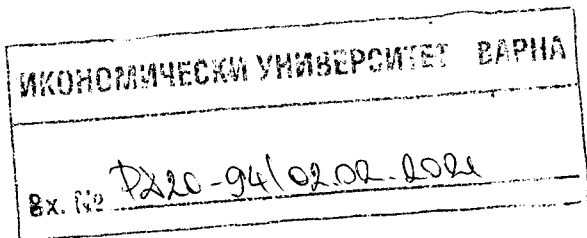
(проф. д.ик.н. Д. Канев)

27.1.2021 г.

X

проф. д.ик.н. Димитър Канев

Signed by: Dimitar Kanev Kanev

СТАНОВИЩЕ

от член на научно жури за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по научна специалност „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка”, професионално направление 3.8. „Икономика”

1. Обща информация

Изготвил становището: доц. д-р Данчо Христов Петров, катедра „Финанси” при Икономически университет – Варна.

Основание за написване на становището: заповед РД-06-3297/21.12.2020 г. на Ректора на Икономически университет – Варна и решения от заседанието на научното жури от 21.12.2020 г.

Автор на дисертационния труд: Севги Мерткан Осман

Тема на дисертационния труд: „Екологични детерминанти на банковия пърформанс“

2. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният за защита дисертационен труд е разработен в обем от 308 стандартни страници, от които 206 страници изложение и 102 страници с приложения. Структуриран е в три глави, които съдържат 14 таблици и 13 фигури. Списъкът с литературни и информационни източници включва 377 източника (5 на кирилица и 372 на латиница).

От гледна точка на количествени параметри дисертацията отговаря на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

3. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Изложението на дисертационния труд е структурирано в три глави с по 3 или 4 параграфа във всяка от тях. Налице е баланс в обема на отделните глави, параграфите и подпараграфите в тях.

Дисертационният труд се отличава с ясно изразен интердисциплинарен характер. В изследваната проблематика умело се съчетават компоненти от сферите на съвременното търговско банкиране, корпоративната социална отговорност, екологичния пърформанс и инвестиционния мениджмънт. В уводът е аргументирана актуалността на темата и се акцентира върху факта, че екологичния банков пърформанс е един от недостатъчно изследваните проблеми в теорията и практиката на банковия мениджмънт. Липсата на цялостни и задълбочени изследвания по тази проблематика е предизвикателство по

отношение на приложения в дисертацията научен подход и методологически инструментариум. В тази връзка считам, че докторант Севги Осман демонстрира по убедителен начин своя афинитет към прилагане на иновативни научни подходи и възможностите си да провежда самостоятелно научно изследване. Това ми дава основание да считам, че дисертационния труд отговаря безусловно на изискванията на чл. 34, ал. 2 и 3 от Правила за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна за образователна и научна степен „доктор“.

В теоретичната част на дисертацията задълбочено и последователно се анализират резултатите от много публикации, пряко или косвено свързани с изследваната проблематика. В тази част от дисертационния труд докторантът ни убеждава, че умее да систематизира, анализира и обобщава мнения и концепции на различни автори. Критичният анализ на понятийния апарат, количествените и качествените параметри за анализ на екологичния банков пърформанс позволяват на докторанта да достигне до важни теоретични изводи и обобщения.

Докторант Севги Осман разкрива своя изследователски потенциал и аналитични способности в емпиричната част на своя дисертационен труд. Докторантът демонстрира по убедителен начин, че умее да провежда количествени изследвания с използване на разнообразни статистически методи и специализиран софтуер. За това свидетелстват използваните корелационни, регресионни анализи и панелни модели за установяване на зависимостта между променливите, както и тестовете за надеждност и приложимост на резултатите. Умелото комбиниране на методологически похвати и демонстрираните умения да се борави с богат аналитичен инструментариум са сред най-съществените достойнства на проведеното емпирично изследване в дисертационния труд.

Въз основа на теоретичния анализ и проведеното емпирично изследване са формулирани значими изводи и препоръки към банковия мениджмънт за усъвършенстване на дейностите, свързани с управлението на екологичните рискове в банковата дейност.

Авторефератът коректно отразява основните изследователски акценти и постигнатите резултати в дисертационния труд.

4. Идентифициране и оценяване на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд

В дисертационния труд се съдържат редица приноси от научен и приложен характер. Те се отличават със своята оригиналност и новаторство и несъмнено обогатяват и допълват научните търсения в тази сфера. Най-съществените от тях са коректно формулирани от автора на дисертацията с необходимата прецизност и яснота.

5. Критични бележки и препоръки

Препоръчвам на докторанта да продължи да развива своите аналитични способности, да разгърне в по-голяма степен изследователския си потенциал и да се стреми да прилага усвоените знания и умения в своята практика. Да поддържа и повишава нивото на своя изследователски тренинг, за да постигне заслужено професионално израстване.

6. Заключение

Считам, че докторант Севги Осман отговаря напълно на изискванията чл. 35, ал. 1 от Правила за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна за образователна и научна степен „доктор”. Тя е отчислена с право на защита, представила е дисертационен труд, съответстващ на изискванията на чл. 34, ал. 2 и 3 и отговаря на количествените и качествените изисквания за научни публикации по темата на дисертационния труд.

В заключение с убеденост мога да потвърдя, че представеният за защита дисертационен труд на докторант Севги Мерткан Осман представлява цялостно и задълбочено научно изследване, съдържащо научни и практико-приложни приноси. Това ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да присъди на Севги Мерткан Осман образователната и научната степен „доктор“.

Варна, 01.02.2021 г.

Изготвил:

(доц. д-р Данчо Петров)